

Det vanliga är en förutsättning för det ovanliga

Mats Hagner professor emeritus, 2018-03-22

((Min förhoppning är att vi kan bli många som undertecknar detta budskap. Då kan vi få in denna artikel i Svenska Dagbladet eller DN))

Det finns många, som i gott syfte, har lärt sig väldigt mycket om vilka arter som är ovanliga, dvs. skyddsvärda. Dessa naturkännare har blivit så många och så högljudda att de lyckats påverka politikerna. Sverige har undertecknat fördrag om att "skydda" en viss andel av naturen. Det tycker vi är bra, men urvalet av det som skyddas är helt fel. Statens myndighet utbildar tjänstemän som rusar runt i naturen och letar ovanliga arter och där de finns får inte markägaren störa det som är ovanligt.

Detta vore en bra strategi om inte det vanliga vore en förutsättning för det ovanliga. Att Nornan är en ovanlig blomma vet alla, men ingen vet varför. Enligt vår uppfattning beror det på att det måste föreligga en väldigt ovanlig kombination av mikroklimat, näring, vatten, mikroorganismer, djur och växter på den plats som får Nornan att trivas just där. Ingen människa kommer någonsin att kunna räkna ut hur denna kombination ser ut och hur den har uppkommit. Förhindrar vi markägaren från att påverka ekosystemet inom 20 m från Nornan kanske den överlever på platsen, men troligen har den rätta kombinationen av faktorer rubbats. Mikroklimatet eller markvattnets näringsinnehåll har troligen förändrats. De insekter som pollinerar blomman kanske inte finns i den lilla orörda skogsplätt som vi sparar.

Är lösningen då att vi skall spara mycket större områden runt varje sällsynt art. Ja det är naturligtvis bättre, men lösningen är att vi skall inse att människans förmåga att förstå vad som skall sparas inte räcker till. Det vi nu håller på med, genom vår vurm för nyckelbiotoper, är att inbilla oss att vi förstår ekosystemets funktion. De viktigaste delarna i ekosystemet är de naturgivna förutsättningarna i form av värme, ljus, vatten och näring från det vittrande berget. De näst viktigaste är bakterierna som med hjälp av det socker som skapas av ljus via fotosyntes, smälter lös viktiga näringsämnen ur berg och grus. Det kallas vittring. Den som letar nyckelbiotoper kan omöjligen veta hur dessa faktorer samspekar där hen klampar fram med storstövlarna.

Det viktiga är att vi sparar helt orörda områden för evigt. Slumpen får skapa förutsättning för det ovanliga. Vårt recept är att staten skall enas med dem som har grundlagsskyddad rätt att hantera sin egen mark, dvs. skogsägarna, om

****hur stor procent av svensk skogsmark som skall skyddas, och därefter**

****slumpmässigt bestämma koordinaterna för den fyrkant som skall lämnas orörd på varje fastighet.**

****registrera dessa koordinater för alla framtid, så att framtida markägare och forskare känner till var reservatet finns.**

En väldigt stor fördel med detta system, som de flesta inte känner till, är att vi då kan bli av med kravet på miljöhänsyn på resterande mark. Detta utnyttjas nämligen idag till snabb försämring av skogens värdeavkastning. En virkesköpare som enas med markägaren, om att utföra den av skogsstyrelsen rekommenderade "volymblädningen", plockar åt sig alla stora värdefulla träd, dvs. de som har rak stam utan grova kvistar. Virkesköparen lämnar alla

värdelösa stora träd. Skogsägaren får veta att de kvarlämnade "fulingarna" är "miljöträd". Med tanke på skogsindustrin är detta förödande. Dessa industriellt värdelösa träd dominerar skogen och sprider sina dåliga gener till nästa generation. De tar åt sig det mesta av näringen och producerar många kubikmetrar uselt timmer. Både virkesköparen och skogsägaren får bra behållning av den första avverkningen. Skogsägaren slipper alla kostnader för återväxtarbete på ett kalhygge. Skogsägaren som bor i staden, njuter av grädden, men förstår inte att han lämnar blåmjölken till barn och barnbarn.

Svenska Naturskyddsföreningen gläds åt att skogen är kvar. Allmänheten blir salig över att skogen domineras av jättevackra grova krokiga träd med kraftiga grenar och breda kronor.

Regeringen bör omedelbart förbjuda denna typ av hyggesfritt skogsbruk, som nu rekommenderas av skogsstyrelsen. Ersätt den med hyggesfritt skogsbruk som sker så att kvarlämnade träd har potentiellt hög sågtimmerkvalitet.